

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลังจากผ่านพ้นวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่กินเวลายาวนานถึง 3 ปี ส่งผลให้ทั่วโลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการศึกษา ทำให้ผู้คนจำนวนไม่น้อยต้องรับมือกับความเครียดจากการเปลี่ยนแปลงของโลกที่หมุนไปเร็วจนปรับตัวไม่ทัน จากรายงานการสำรวจความสุขของคนไทยจาก World Happiness Report ปี 2023 ของสหประชาชาติ (UN) บ่งชี้ว่า ค่าเฉลี่ยความสุขของประชากรไทย อยู่ในลำดับที่ 60 ของโลก หากพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยช่วงปี พ.ศ. 2562-2564 กับช่วงปี พ.ศ. 2563-2566 พบว่า จากที่เคยอยู่ที่ 5.891 ได้ลดลงมาอยู่ที่ 5.8431 (ไทยพีบีเอส, 2567 : ออนไลน์) สอดคล้องกับรายงานภาวะสังคมไตรมาส 4 และภาพรวม ปี พ.ศ. 2565 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (2565 : ออนไลน์) ระบุว่า โรคซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายจากปัญหาสุขภาพจิตยังมีอัตราเพิ่มขึ้น จากข้อมูลของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่า จำนวนผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ในปี พ.ศ. 2563 มีอยู่ 355,537 คน แต่ในปี พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นเป็น 358,267 คน และอัตราการฆ่าตัวตาย ในปี พ.ศ. 2564 อยู่ที่ 7.38 ราย ต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจากในช่วงปี พ.ศ. 2547 - 2563 ที่ทรงตัวอยู่ในระดับ 5 - 6 ราย ต่อประชากรแสนคน ทั้งนี้กลุ่มอายุที่มีการฆ่าตัวตายสูงสุด คือ กลุ่มอายุ 15 - 34 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานตอนต้น โดยมีปัจจัยหลัก คือ ปัญหาเรื่องความสัมพันธ์กับคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัว ในสถานที่ทำงานหรือในโรงเรียน รวมทั้งภาวะป่วยกายหรือใจเรื้อรัง การใช้สุราและสารเสพติดและภาวะเครียดจากผลกระทบทางเศรษฐกิจ (เอชพีที, 2566 : ออนไลน์) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำขององค์การการศึกษาเป็นหน่วยงานแรกที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญ ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศไทยที่ต้องดูแลรับผิดชอบและพัฒนาทั้งบุคลากรในปกครองและนักเรียน จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จท่ามกลางกระแสที่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงทางด้านความเปราะบางของบุคคลที่มีเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้บริหารนอกจากจะต้องมีทักษะในการบริหารงาน หรือ Hard Skills แล้วอีกทักษะหนึ่งที่สำคัญ คือ จรณทักษะ (Soft Skills) คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ได้ให้ความหมายของจรณทักษะไว้ว่า เป็นลักษณะเฉพาะหรือคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลในเรื่องความฉลาด ความสามารถทางอารมณ์หรือความมีคุณธรรม เช่น บุคลิกภาพ อุปนิสัย ความสุภาพในการเข้าสังคม การใช้ภาษาสื่อสารกับบุคคลอื่น ความเป็นมิตร การมองโลกในแง่ดี

มีวุฒิภาวะ มีความคิดริเริ่ม สามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก ความเข้าใจความเป็นจริง ของสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้บุคคล สามารถทำงานและดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างราบรื่น (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2557 : ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของ สแตนฟอร์ด รีเสิร์ช เซ็นเตอร์ (Stanford Research Center) มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) และมูลนิธิคาร์เนกี (Carnegie foundation) ที่รายงานว่า 85% ของความสำเร็จในการทำงานมาจาก Soft Skills และ People Skill ที่ดีเยี่ยมและอีก 15% มาจาก Technical Skills (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2565 : ออนไลน์) และผลการวิจัยของ LinkedIn Learning แพลตฟอร์มย่อย ของ LinkedIn ที่มีผู้ใช้งาน ทั่วโลก มากกว่า 700 ล้านคน ในหลากหลายระดับ (ทรูดิจิทัลลอคคาเดมี, 2564 : ออนไลน์) รายงานว่า การพัฒนา Soft Skills ในกลุ่มพนักงานระดับบริหาร เช่น “ทักษะการเป็นผู้ฟังที่ดี” และ “ความเห็นอกเห็นใจ” เป็นสิ่งที่จำเป็นและควรพัฒนา (LinkedIn Learning, 2018 : online) หากผู้บริหารสามารถใช้จรรยาบรรณเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน ของบุคลากรในองค์กรนั้น จะส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรเกิดความพึงพอใจ ลดความเครียด เพิ่มความสุขและนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรในที่สุด

จากการศึกษาตลาดแรงงานของ McKinsey & Company เกี่ยวกับสาเหตุที่คนลาออก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลาออกโดยที่ไม่มีงานรองรับ ได้แก่ หัวหน้าปราศจากการใส่ใจกัน ปลโยยให้พนักงานไปตายตาบหน้า ไม่ได้เรียนรู้เพิ่มเติม ทำงานไร้ความหมาย ทำลายสุขภาพ ไม่มีการชื่นชม เพื่อนร่วมงานทางข้างหลัง ไร้ใจไม่ได้ ไม่ปลอดภัย ถูกตัดขาด ไม่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร หากสังเกต จะพบว่า ทุกข้อมีสาเหตุมาจาก “คน” หากคนรู้สึกขาดหรือไม่รู้สึกรักเติมเต็ม ส่งผลให้ไปปฏิบัติต่อคนอื่น จึงเกิดเทรนด์เหล่านี้ขึ้น (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2565 : ออนไลน์) ในสายงานการศึกษามีการลาออกของ ข้าราชการครูอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ซึ่งประเด็นนี้ถูกหยิบยกไปพูดถึงในหลายวงสนทนา อย่างกลุ่ม clubhouse ของครูขอสอน ที่มีผู้ร่วมฟังเป็นจำนวนมากและแฮชแท็กทำไม่ครูไทยอยากลาออก ในแอปพลิเคชันทวิตเตอร์ ที่พุ่งติดอันดับ 1 ของประเทศไทยอยู่ระยะหนึ่ง สะท้อนให้เห็นถึงปัญหา ที่เกิดขึ้นในระบบราชการของอาชีพครู (จิรัชญา ไชยชุมคุณ, 2564 : ออนไลน์) ผลกระทบที่เกิดขึ้น หลังจากครูลาออกหรือโยกย้ายนั้นส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางวิชาการและการพัฒนา ประสิทธิภาพการเรียนของนักเรียนโดยตรง ซึ่งลือรัตน์ อนุรัตน์พานิช และคณะ (2561 : 504) ได้ทำการศึกษาและพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะลาออกคือ ความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของณัฐวรรณ แสงอรุณ (2558 : 761-768) ได้กล่าวไว้ว่า ความผูกพัน ต่อองค์กรมีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจที่จะลาออกในทางลบ ความผูกพันต่อองค์กรถือเป็น อีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อองค์กร หากองค์กรสามารถทำให้บุคลากรเกิดความรัก ความผูกพัน หรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง ย่อมทำให้บุคลากรมีความปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป และปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ หากบุคลากรไม่มีความผูกพันต่อองค์กร อาจส่งผลให้เกิด

พฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ปัญหาการลาออกจากงาน ปัญหาการขาดงาน ปัญหาการมาทำงานสาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงาน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสนใจต่อความผูกพันต่อองค์กร เพื่อเสริมสร้างให้สมาชิกมีความผูกพันในองค์กรมากยิ่งขึ้น (เฉลิมขวัญ เมฆสุข และประสพชัย พสุนนท์, 2560 : 34-35)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองจันทบุรี เป็นจังหวัดในภาคตะวันออกที่มีความหลากหลายของประชาชน เนื่องจากมีรอยต่อกับหลายจังหวัด ทิศเหนือติดกับจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดสระแก้ว ทิศใต้ติดกับทะเลอ่าวไทย (มีแนวชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 87 กิโลเมตร) ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดตราดและจังหวัดพระตะบอง ราชอาณาจักรกัมพูชา (แนวเขตยาวประมาณ 86 กิโลเมตร) ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดระยองและจังหวัดชลบุรี (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจันทบุรี, 2565 : 4) ทำให้ในการรับสมัครสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มีผู้สมัครจากหลากหลายจังหวัด ส่งผลให้กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคลพบสภาพปัญหา ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นครูที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด เมื่อมีคุณสมบัติการย้าย จึงขอย้ายกลับภูมิลำเนา หรือหากคุณสมบัติไม่ครบถ้วน จะไปสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครูผู้ช่วยใหม่ และเมื่อได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง จะย้ายตามผลการสอบแข่งขันดังกล่าว จากรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคล ประจำปีงบประมาณ 2565 อีกทั้งจากการสรุปสถิติการสรรหา บรรจุแต่งตั้งและการลาออกจากราชการ พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ลาออกจากราชการ จำนวน 22 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด, 2566 : ออนไลน์) ซึ่งจากรายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานตามนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคล ประจำปีงบประมาณ 2566 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2566) กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล ยังคงพบปัญหาข้างต้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด, 2566 : ออนไลน์) และเมื่อพิจารณาข้อมูลการส่งคำร้องขอย้ายของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ในปี พ.ศ. 2564 – พ.ศ. 2566 พบว่า มีจำนวนข้าราชการครูที่มีภูมิลำเนาทั้งในและต่างจังหวัดส่งคำร้องขอย้ายเพิ่มมากขึ้นทุกปี จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนครูผู้สอนและดำเนินงานพิเศษของสถานศึกษา ส่งผลให้การดำเนินงานในสถานศึกษา เป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพกุล ปุคิต และทวีศิลป์ กุลนภาดล (2565 : 11) ที่ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบสาเหตุและผลกระทบจากการย้ายข้อข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยให้ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จำนวน 2 ข้อ คือ 1. เมื่อพิจารณาสาเหตุการย้ายของข้าราชการครู พบว่า สาเหตุที่ทำให้

ข้าราชการครูย้าย คือ 1) ด้านเหตุผลส่วนตัว (ด้านสุขภาพ) 2) ด้านเหตุผลส่วนตัว (ด้านค่าใช้จ่าย) และ 3) ด้านการทำงาน (ด้านเพื่อนร่วมงาน) นั่นคือ ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อสุขภาพของข้าราชการครู 2. ภาพรวมผลกระทบจากการย้ายของข้าราชการครู ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับผลกระทบจากมากไปน้อย 1) ด้านครูผู้สอน 2) ด้านประสิทธิภาพของนักเรียน 3) ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียน และ 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าเมื่อครูย้ายโรงเรียนจะส่งผลกระทบในการขาดครูและประสิทธิภาพของนักเรียนอย่างมาก ดังนั้นควรตระหนักในประเด็นการย้ายของข้าราชการครูถึงผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ เนื่องจากผลกระทบทุก ๆ ด้านล้วนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของนักเรียนทั้งสิ้น อีกทั้งงานวิจัยของทักษ์นัย เพชรเกษิ (2558 : 7) ที่ได้ค้นคว้าวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการดำรงรักษาเพื่อลดการลาออกของบุคลากรครูในโรงเรียนเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบันในการดำรงรักษาเพื่อลดการลาออกของบุคลากรครูในโรงเรียนเอกชนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีพบว่า 1) ระดับบุคคล มีการจัดสวัสดิการค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ครูได้รับการยอมรับนับถือมีความมั่นคงก้าวหน้าในอาชีพ 2) ระดับกลุ่ม มีกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ครูมีส่วนร่วมในการทำงาน มีการนิเทศโดยคณะกรรมการบริหารงานที่อบอุน 3) ระดับองค์กร มีการกำหนดนโยบายและการบริหารที่ชัดเจน มีการกำหนดลักษณะงานที่ปฏิบัติอย่างเหมาะสม มีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ร่มรื่น สะอาด สวยงาม ปลอดภัย ผู้บริหารมีภาวะผู้นำมีคุณธรรมจริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

จากสภาพปัญหาและข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า หากสถานศึกษาต้องการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา (Hard skills) ยังไม่เพียงพอต่อการบริหารงานในการสร้างความผูกพันในองค์กร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาจรรยาวัฏของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ซึ่งคาดว่าผลที่ได้จากการวิจัย ทำให้ทราบว่าจรรยาวัฏของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูหรือไม่ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ มาขยายผลในเชิงปฏิบัติการ วางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการสร้างความผูกพันต่อองค์กรของครูที่เหมาะสมและเป็นการพัฒนาการบริหารงาน การสร้างแรงจูงใจ ลดความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรสามารถบริหารงานและจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับจรรยาวัฏของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาวัฑกษะของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพัน ต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

4. เพื่อสร้างสมการณพยากรณ์จรรยาวัฑกษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพัน ต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ สามารถเป็นองค์ความรู้ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด นำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างความผูกพัน ต่อองค์กรและเป็นแนวทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา และได้ประโยชน์ตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศการรับรู้ของบุคลากรที่เกี่ยวกับจรรยาวัฑกษะของผู้บริหารสถานศึกษา และความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

2. ได้ข้อมูลสารสนเทศความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาวัฑกษะของผู้บริหารสถานศึกษากับความ ผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

3. ได้สมการณพยากรณ์จรรยาวัฑกษะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความผูกพัน ต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ปีการศึกษา 2566 จากสถานศึกษา จำนวน 39 โรงเรียนประกอบด้วย จังหวัดจันทบุรี จำนวน 23 โรงเรียนและจังหวัดตราด จำนวน 16 โรงเรียน ประชากรครูผู้สอน จำนวนทั้งสิ้น 1,439 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด, 2566ข : ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ปีการศึกษา 2566 จากสถานศึกษา 39 โรงเรียน โดยกำหนด ขนาดตัวอย่างจากตารางของเคร์จซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ได้ขนาด ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น ครูผู้สอน จำนวน 306 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่ม ตัวอย่างกระจายไปตามอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ จรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้
  - 1.1 ด้านการติดต่อสื่อสารและการนำเสนอ
  - 1.2 ด้านการทำงานเป็นทีม
  - 1.3 ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
  - 1.4 ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
  - 1.5 ด้านความเป็นมืออาชีพและจริยธรรม
2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้
  - 2.1 ด้านความจงรักภักดี
  - 2.2 ด้านเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร
  - 2.3 ด้านความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน
  - 2.4 ด้านความปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกขององค์กร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

จรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ทักษะที่มีความสัมพันธ์และมีรากฐานมาจากทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ เป็นชุดความคิด พฤติกรรมและคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ ความมีคุณธรรม เช่น บุคลิกภาพ ความสุภาพ ความนุ่มนวลในการสื่อสาร เป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นทักษะในการเข้าสังคม เพื่อช่วยให้การทำงานร่วมกันของบุคคลในองค์กรดำเนินไปด้วยความราบรื่น ภายใต้บรรยากาศองค์กรที่ดี ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านการติดต่อสื่อสารและการนำเสนอ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา มีการติดต่อสื่อสารเพื่อถ่ายทอดและนำเสนอข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ทำให้ครูเข้าใจตรงกันและเกิดการยอมรับซึ่งกันและกันได้ สามารถโน้มน้าวใจกลุ่มครู ลดความขัดแย้งและนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูล

ด้านการทำงานเป็นทีม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถทำงานร่วมกับครู ยอมรับการตัดสินใจของทีม พัฒนาความสามารถให้กับครูในสถานศึกษา ตรวจสอบการทำงานของครูในสถานศึกษาและให้ข้อมูลย้อนหลังผลการปฏิบัติงานของครู

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครู โดยให้ความสำคัญทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว การสนับสนุน ให้กำลังใจ การให้ความร่วมมือกับครูอย่างสร้างสรรค์และการให้คำปรึกษากับผู้อื่นอย่างเต็มที่

ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตั้งคำถามที่นำไปสู่คำตอบ การมีทักษะในการสังเกต การวิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์ปัญหาในสถานการณ์ที่ยุ่งยาก วิพากษ์วิจารณ์ตามหลักเหตุผล แสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่ถูกต้องหลากหลาย ประเมินสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง และส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครู

ด้านความเป็นมืออาชีพและจริยธรรม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล วิเคราะห์ปัญหาด้วยกระบวนการวิจัย และใช้หลักจริยธรรมในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน

ความผูกพันต่อองค์กรของครู หมายถึง แรงจูงใจของครูในการเลือกแสดงพฤติกรรมทัศนคติเชิงบวกต่อองค์กร ความรู้สึกต้องการอยู่ที่องค์กรเดิม มีความรัก ความผูกพันและความเชื่อหรือการกระทำที่ทำงานอย่างตั้งใจและเต็มความสามารถ เต็มใจที่จะเสียสละอุทิศตน เพื่อให้องค์กรบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ด้านความจงรักภักดี หมายถึง ครูแสดงออกถึงความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ ความห่วงใยในความเป็นไปและความอยู่รอดขององค์กร คำนึงถึงประโยชน์ขององค์กรเป็นที่ตั้ง รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ต้องการส่งเสริม สนับสนุนและสร้างสรรค์องค์กรให้ดียิ่งขึ้น มีความรู้สึกยินดีเมื่อได้ยินบุคคลอื่นกล่าวถึงองค์กรในทางที่ดีและมีความภูมิใจที่จะบอกกับผู้อื่นว่าทำงานที่องค์กรแห่งนี้

ด้านเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร หมายถึง เป้าหมายและค่านิยมขององค์กรกับครู มีความสอดคล้องหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ องค์กรมีเป้าหมายหรือค่านิยมตามบรรทัดฐานของสังคม ให้ความสำคัญต่อประโยชน์โดยรวมขององค์กร บุคลากรภายในองค์กรมีสัมพันธภาพที่ดี มีความสามัคคี มีความสมดุลระหว่างชีวิตการปฏิบัติงานและชีวิตส่วนตัว มีแนวทางการบริหารงาน ด้วยการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับครูทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีระบบการสนับสนุนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน หมายถึง ครูปฏิบัติงานที่รับผิดชอบและนอกเหนือความรับผิดชอบอย่างเต็มความรู้ เต็มกำลัง เต็มความสามารถ ด้วยความสุขและความเต็มใจ ไม่ย่อท้อ

ต่อปัญหาหรืออุปสรรค มีความมุ่งมั่นที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ และมีความคิดริเริ่มวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น โดยพฤติกรรมดังกล่าวต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ด้านความปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกขององค์การ หมายถึง ครูมีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะดำรงความเป็นสมาชิกขององค์การอย่างต่อเนื่อง มีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมที่ทำงานอยู่ พอใจที่ได้ใช้ชีวิตในองค์การนี้ไปตลอด จนกว่าจะเกษียณอายุราชการและเมื่อมีอายุมากและประสบการณ์ในการทำงานนาน จะไม่คิดโยกย้ายเปลี่ยนแปลงที่ทำงาน แม้ว่าหน่วยงานอื่นมีเงินเดือน รายได้ สถานภาพและตำแหน่งที่ดีกว่า

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพ ที่รับผิดชอบการบริหารงานในสถานศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายหรือนโยบายที่กำหนดไว้ โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ควบคู่กับยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ในการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

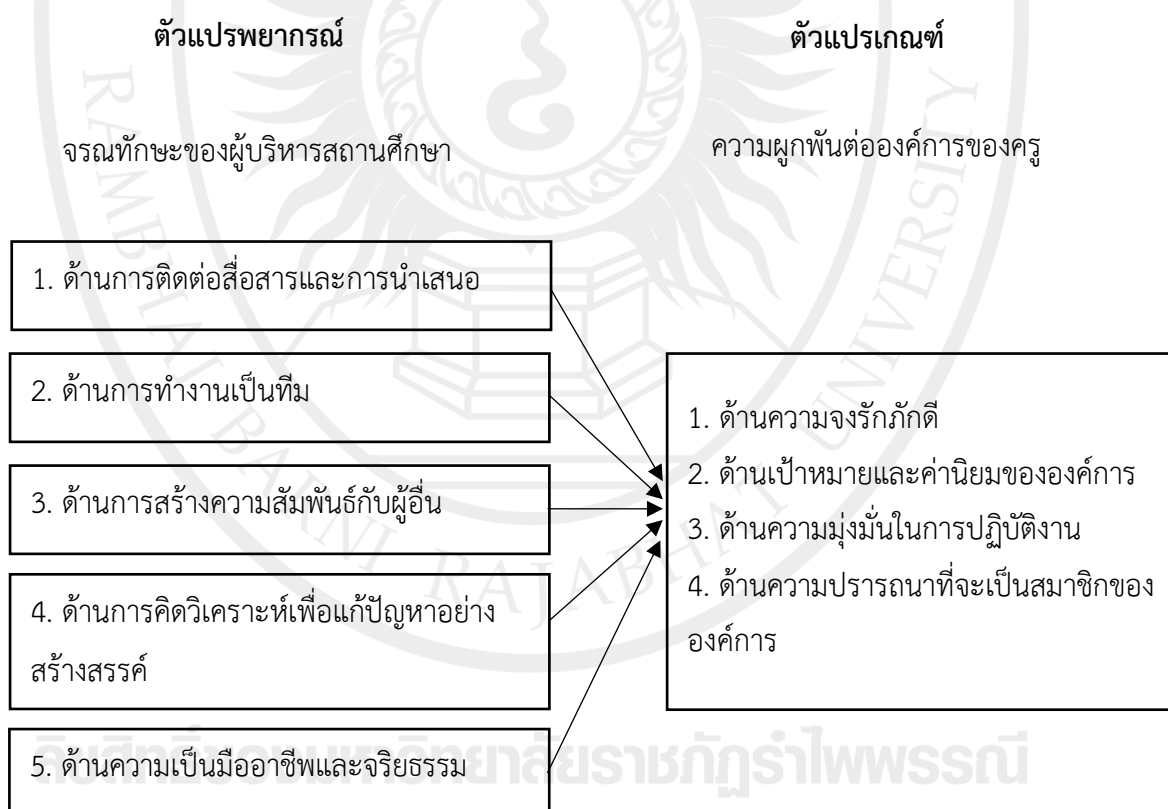
โรงเรียน หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี และตราด

เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรีและตราด คือ จังหวัดจันทบุรี 23 โรงเรียน จังหวัดตราด 16 โรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาจรรยาวัฏะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์จรรยาวัฏะของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของ ซูเลมันและคณะ (Suleman et al., 2021 : 571), คมกริช บุญพรม และประยุทธ์ ชูสอน (2562 : 182), สมคิด ศรีนาม (2562 : 36), วาริษา ประเสริฐทรง และวัลลภา อารีรัตน์ (2558 : 93-94), เบรดมอร์ (Beardmore, 2019 : 40-41), ดินและอีส (Dean and East, 2019 : 19), เคนตักกี เคมเปอร์ (Kentucky Chamber, 2019 : 5), ัญญา ภาระโซ และวัลลภา อารีรัตน์ (2559 : 41-42), แอนโทนี และกาเนอร์ (Anthony and Garner, 2016 : 360), ซิมาทติ (Cimatti, 2016 : 97), บริษัท พัฒนาเศรษฐกิจ เกรทเทอร์ โอนเวนเบอร์ (Greater Owensboro Economic Development Corporation , 2016 : 4-5), สจิว์ตและคณะ (Stewart et al, 2016 : 276-277), อารีรัตนาและคณะ (Ariratana and et al, 2015 : 333), โบรา (Bora, 2015 : 9-10) สามารถสรุปตัวแปร ได้ดังนี้ 1) ด้านการติดต่อสื่อสาร

และการนำเสนอ 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น 4) ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 5) ด้านความเป็นมืออาชีพและจริยธรรม ศึกษาความผูกพันต่อองค์การของครูจากแนวคิดของยูพา กิจสังเสริมกุล และดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2561 : 324), โคเฮน (Cohen, 1993 : 1140 - 1157 อ้างถึงใน อนุรักษ์ วัฒนะถาวรวงศ์, 2561) สเต็บบินส์ (Stebbins, 1970 : 526 -529 อ้างถึงใน อนุรักษ์ วัฒนะถาวรวงศ์, 2561) จิรภา อินจันทร์สุข และทองหล่อ วงษ์อินทร์ (2560 : 26-27), อธินันท์ ยายอด และอนุชา กอนพ่วง (2559 : 90), นพดล ฤทธิโสม และสงวน อินทร์รักษ์ (2559 : 756-758), ลูธาน (Luthans, 2011 : 141), สโตรทซ์ และคณะ (Stroh and et al, 2002 : 465), คาห์น (Kahn, 1990 : 717-719), อเลนและเมเยอร์ (Allen and Meyer, 1990 : 3-5), พอร์ตเตอร์ และคณะ (Porter and et al, 1974 : 603-609), บุษบาเนน (Buchanan, 1974 : 533), วูม (Vroom, 1964), อัดัมส์ (Adams, 1963 : 424-436) สามารถสรุปตัวแปรได้ดังนี้ 1) ด้านความรู้สึกลทางสังคม 2) ด้านความรู้สึกลประสบความสำเร็จ 3) ด้านความทุ่มเท 4) ด้านความรู้สึกลมั่นคง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. จรรยาวัชระของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
2. จรรยาวัชระของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี